

مطالعه آثار گل و مرغ دوره قاجار بر مبنای نقد فرمالیستی

پریسا جبارپور

دانشجوی کارشناسی نقاشی ایرانی، دانشکده هنرهای تجسمی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران.

معصومه زمانی سعدآبادی*

دانشجوی دکتری تخصصی تاریخ تطبیقی و تحلیلی هنر اسلامی، گروه مطالعات عالی هنر، دانشکده هنرهای تجسمی، دانشکدگان هنرهای زیبا، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

چکیده

فرمالیسم در حوزه مطالعات هنری به تدقیق و بررسی روابط بین عناصر بصری در آثار هنری می‌پردازد. هدف تحقیق حاضر تحلیل نقاشی‌های گل و مرغ دوره قاجار بر اساس نقد فرمالیستی و دستیابی به ویژگی‌های فرمی آن است. نقاشی گل و مرغ یکی از مهم‌ترین بخش‌های هنر ایران بوده که در دوره قاجار رواج داشته و آثار ارزنده بسیاری از آن دوره برجای مانده که تا به امروز الهام‌بخش و تأثیرگذار بر فرهنگ و هنر ایرانی است. بنابراین پژوهش حاضر در پی پاسخ به این سوال که نقاشی‌های گل و مرغ دوره قاجار از دیدگاه فرمالیستی از چه ویژگی‌هایی برخوردار می‌باشند؟ با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی انجام یافته است. یافته‌های تحقیق نشان داد که گل و مرغ دوره قاجار به سبک منحصر به فردی از طراحی تزئینی اشاره دارد که به جزئیات توجه بسیاری نموده است. گل و مرغ دوره قاجار در دو دسته‌بندی متفاوت در فضای پس‌زمینه، طراحی گل و مرغ‌ها، ترکیب‌بندی و استفاده از رنگ‌ها قابل شناسایی و بررسی است.

واژگان کلیدی: فرمالیسم، نگارگری قاجار، نقاشی گل و مرغ.

مقدمه

هر اثر هنری نه تنها از شکل، فرم و ساختار برخوردار است، بلکه نمایانگر ایده‌ها و خلاقیت‌های هنرمند است که او را به ایجاد آن الهام می‌دهد. اگر اثر هنری یک پنداره‌ای مستقل و مستقیماً متناسب با زمان و مکان خود تصور شود و به‌طور آزادانه در کرانه‌های تاریخی متفاوت، مورد تفسیر قرار گیرد آنچه که هر تفسیری را امکان‌پذیر می‌کند، نهایتاً فرم هنری محسوب می‌شود که ذات آن زیبایی بیان است. برای بررسی دقیق‌تر آثار هنری از لحاظ فرمالیسم به عوامل بصری و ساختاری آثار اعم از رنگ، خط، شکل، الگوها و ... باید توجه کرد تا به نتیجه برسد. برای تحلیل بهتر آثار از دیدگاه فرمالیسم، مطالعه دقیق این عناصر و ارتباط بین آن‌ها به‌منظور درک عمیق‌تر از لحاظ زیبایی و ساختار هنری آن راهگشا است. به‌طور کلی، هدف اصلی این تحقیق تحلیل و بررسی عناصر بصری نقاشی‌های گل و مرغ دوره قاجار بر اساس نقد فرمالیستی است تا به این پرسش که آثار گل و مرغ دوره قاجار از چه ویژگی‌های فرمی برخوردارند؟ پاسخ دهد. بدین منظور ابتدا نقد فرمالیسم مورد مطالعه قرار گرفته و پس از آن آثار گل و مرغ دوره مذکور بر این مبنا بررسی می‌شوند.

روش تحقیق

روش تحقیق حاضر توصیفی-تحلیلی و روش گردآوری اطلاعات از طریق منابع کتابخانه‌ای است. جامعه آماری این تحقیق نقاشی‌های گل و مرغ دوره قاجار را شامل می‌شود که از آن میان ده اثر به صورت احتمالی انتخاب شده و از طریق استدلال استقرایی و به شیوه کیفی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

پیشینه تحقیق

در زمینه نقاشی گل و مرغ تحقیقات زیادی انجام شده است که از جمله می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد. الهه پنجه باشی (۱۳۹۵) در مقاله‌ای با عنوان "مطالعه تحلیلی و تطبیقی نقش‌مایه مرغ در نقاشی‌های گل و مرغ لطفعلی شیرازی" در فصلنامه نگره، دوره ۱۱، شماره ۳۹ به مطالعه نقش‌مایه مرغ در نقاشی‌های لطفعلی شیرازی در دوره قاجار پرداخته و به این نتیجه رسیده که مرغ در آثار او جنبه نمادین داشته و دارای ارتباطی مفهومی با ادبیات و دیگر عناصر تصویری در نقاشی به ویژه گل است و آثار او با الهام از هنر گل و مرغ در دوره صفویه و زندیه دارای کیفیت بالاتری از لحاظ اجرا و تنوع در نشان دادن مرغ به صورت بیدار، خوابیده و در حال شکار اجرا می‌کند. شیروانی، هانیه و بیتا افخمی (۱۳۹۷) در مقاله‌ای با عنوان "سیر تحول نقاشی گل و مرغ ایرانی قبل دوره صفویه تا قاجاریه" در نشریه مطالعات هنر و فرهنگ، دوره ۳، شماره ۲ با مطالعه مفهوم گل و مرغ در ادبیات و نقاشی‌های لاک‌ی، سفالینه‌ها و قلمدان‌ها به این نتیجه رسیده‌اند که طبیعت‌گرایی ریشه در اعتقادات باستانی مردم ایران دارد و در نگارگری‌ها به عنوان عنصری ضروری مشاهده شده است. گل و مرغ نوعی از نگارگری ایرانی است که شروع رسمی آن به دوره صفوی بازمی‌گردد. در دوران زندیه این شیوه در قالب شیوه‌ای تزئینی در معماری و محصولات کاربردی تداوم یافت. این فرایند در دوران قاجار با بازگشایی کارگاه‌های دربار ادامه یافت و در قالب هنرهای کاربردی و با ترکیب‌بندی و رنگ‌های مشخص تا پایان دوره قاجار ادامه یافت. نصیری، شیدا و مرضیه پیراوی ونک (۱۴۰۲) در مقاله‌ای با عنوان "نقد و بررسی روش نگرش فرمالیستی به هنر" در پژوهش‌های فلسفی، دوره ۱۷، شماره ۴۳ به این موضوع پرداخته که معنی و فرم دال‌نگر پایه و اساس تحلیل‌های فرمالیستی را شکل داده و در جهان معاصر حتی در کشورهایی با پیشینه فرهنگی قوی مانند ایران، در مواجهه با هنر، دیدگاه فرمالیستی به نحوی از انحاء خودنمایی می‌کند. سواری، محمد و علیرضا شیخی (۱۴۰۰) در مقاله‌ای با عنوان "گونه‌شناسی ترکیب بصری و مضمونی گل و مرغ بر دیوار نگاره‌های کاخ‌های صفوی و الحاقات قاجاری" در نشریه هنرهای صناعی اسلامی، سال ۵، شماره ۲ به گونه‌شناسی نمادین نقاشی گل و مرغ در دیوارنگاری کاخ‌های صفوی چهلستون قزوین و اصفهان، هشت بهشت و برج رکیب خانه در اصفهان و الحاقات قاجاری در آن‌ها پرداخته و به این نتیجه رسیده‌اند که نقاشی‌های گل و مرغ اماکن مذکور به‌صورت آگاهانه بر جداره‌ها نقش بسته‌اند و ترکیب بصری آن‌ها در پنج دسته گلشن، گل و گلدان، گلبوته، ختایی و مرغان، افشان و گل و فرشته قابل شناسایی است. علیرغم تحقیقات گسترده در زمینه نقاشی گل و مرغ، در رابطه با موضوع پژوهش حاضر که آثار گل و مرغ دوره قاجار را به لحاظ عناصر بصری مورد بررسی قرار دهد مشاهده نگردید، لذا جهت شناخت بهتر یکی از مهم‌ترین شاخه‌های نقاشی ایرانی انجام این تحقیق ضرورت دارد.

نگاهی به تاریخچه فرمالیسم

تاریخچه فرمالیسم به سال ۱۹۱۴ برمی گردد، سالی که ویکتور شک洛夫سکی در روسیه رساله‌ای به نام رستاخیز واژه منتشر کرد که به عنوان نخستین سند ظهور مکتب فرمالیسم شناخته شده است. در همان نخستین گام‌های پیدایش فرمالیسم شک洛夫سکی داعیه نادیده گرفتن نقش ارجاعی ادبیات را سر داد و به عبارت بهتر به این مسئله که ادبیات چگونه دنیایی را که ما در آن زندگی می‌کنیم به تصویر می‌کشد را نادیده گرفت (Bertens, 2017). نظریات فرمالیست‌های روسی بعدها توسط کلایو بل و راجر فرای جان تازه‌ای گرفت و با مفهوم فرم دالترگر بل به شکل رسمی وارد حوزه هنرهای تجسمی شد. از آن پس نقد فرمالیستی تکیه اصلی خود را بر هنرهای بصری قرار داد (Ibid). ساختار یکپارچه چنین آثار هنری که همانا فرم دالترگر نامیده می‌شود در اتصاف آن‌ها به هنر نقش اصلی ایفا می‌کند و همین ویژگی‌های گشتالتی اثر هنری است که توجه مخاطب را برمی‌انگیزد تا نحوه تأثیر متقابل و برهم کنش عناصر و المان‌های صوری اثر را درک کند و در آن تامل ورزد. در تکمیل نظریه خود فرمالیست‌ها در نهایت این تعریف کلی را در مورد چیستی هنر صادر می‌کنند: تنها در صورتی که چیزی با قصد پیشین چنان طراحی شده باشد که واجد فرم دالترگر باشد و آن فرم را به نمایش درآورد، می‌توان آن را در زمره هنر به شمار آورد (Carol, 2013). اگر بنا بود تنها کارکرد این آثار طلب بررسی فرم دالترگران توسط مخاطبان باشد دیگر هرگز موجب هراس کسی نمی‌شد، حتی اگر چنین آثاری دارای فرم دالترگر باشند، آن‌طور که فرمالیسم مدعی بوده قصد پیشین سازنده آن‌ها به نمایش گذاشتن این فرم دالترگر نبوده است. آن شپرد خاطر نشان می‌کند که نمی‌توان ویژگی‌های فرمی اثر را از ویژگی‌های بازنمودی آن جدا کرد (Sheppard, 2019). ژائو و یوان در مقاله خود به این مفهوم نظر دارد و معتقد است میان فرم یک اثر هنری و پیش‌زمینه‌های تاریخی، تجربه‌های فرهنگی ارتباطی وجود دارد. گرچه فرم اثر هنری خطوط بیرونی اثر را شامل می‌شود اما بدون جانمایه محتوایی کارایی نخواهد داشت. او می‌گوید آنچه در مورد فرم عجیب است، خود فرم نیست، بلکه عطش سیری ناپذیر محتوا برای اخذ فرم متناسب با خود و رابطه میان این دو است (Zhao&Yuan, 2017). به عنوان نقد دوم می‌توان گفت خود مفهوم فرم دالترگر هم مبهم است و هرگز تعریف مشخص و روشن و تهدیدکننده‌ای برای آن ارائه نشده است. طبق گفته کارول گاه فرمالیست‌ها مدعی می‌شوند فرم دالترگر همان چیزی است که با تناسبات سروکار دارد به ویژه تناسباتی نظیر تقسیم طلایی. به این ترتیب در جستجوی فرم دالترگر باید به مصادیق آن رجوع کرد و به دنبال تناسبات، تقارن‌ها و توازن‌ها در نقشمایه‌های تکرار شونده و مواردی از این دست بود (Carol, 2013). نظرگاه فرمالیستی به بهانه جستجو برای فرم دالترگر به آثاری که با این مفهوم سازگاری بیشتری دارند می‌پردازد و همانطور که اشاره شد بخش اعظم هنر سنتی و کلاسیک را از لحاظ محتوایی و پیوستگی با حلقه‌های معنایی زمینه‌ساز نادیده می‌گیرد (Guerin, 1991).

گل و مرغ دوره قاجار

گل و مرغ نوعی نقاشی قدیمی ایرانی است که به صورت مستقل از قرن ۱۱ و در قالب تک‌نقاشی مشاهده می‌شود. هنرشناسان ایرانی آثاری که تا قرن ۹ تصویر شده‌اند را گل و مرغ نامیده‌اند، در حالی که در آثار گل و مرغ به جای درخت گل یا شکوفه، بوته گل سرخ و بیشتر صد برگ قرارگاه مرغ است و همچنین مرغ که اشاره به پرندگانی مثل بلبل دارد، در قالب پرندگانی چون طاووس، هدهد، سیمرغ یا عنقا و ... نیز وجود دارد (آغداشلو، ۱۳۷۶، ۳۴). در این دوران با انتشار نقاشی گل و مرغ و گل و بوته به دست نقاشان سرشناس، صنعتگران نیز بر در و دیوار ساختمان‌های دولتی، کاخ‌ها و خانه‌های اعیان، گل‌ومرغ‌ها و گل‌وبوته‌های تزئینی دوران قاجار را نقش کردند. در این زمینه می‌توان به آثار گل و مرغ و گل و بوته نقاشانی چون محمدحسن شیرازی، محمدحسین شیرازی و لطفعلی شیرازی اشاره کرد (شهادی، ۱۳۸۴، ۲۴۹). از اواخر دوره قاجار تا دوره معاصر نیز تحولاتی در نقوش و نوع ترکیب‌بندی گل و مرغ به وجود آمد. در اواخر قاجار و در کارهای میرزا آقا امامی، مرغ‌ها به صورت چاق با دم‌های کوتاه کار شده است (رضایی، ۱۳۸۴، ۲۳۴). شالوده هنر گل و مرغ سازی و گل و بوته سازی، غیر از طراحی دقیق بر استفاده از ارزش پرداز یا نقطه‌پردازی است و اجزای مختلف نقاشی با نقطه-چین‌های بسیار ریز در نهایت ظرافت و دقت، ایجاد سایه روشن می‌کند (اشتری، ۱۳۸۶، ۷۷). با سیری در اندیشه ایران می‌توان پی برد که کلیه راه‌های حکمت اقوام کهن ایرانی و اندیشه‌های عرفان اسلامی در قرن ۱۱ ق در مرکز ایران (اصفهان- شیراز) به یکدیگر می‌رسند. در میان هنرمندان این دوره رضا عباسی برای نخستین بار، پس از ساسانیان، پرنده کوچکی را از زمینه آثار نقاشی ایران بیرون

آورده و به مضمون اصلی نقاشی تبدیل می‌کند. او تنها پرندگان خواننده‌ای را که در دسترس و دیدارش قرار داشته‌اند و بومی باغ‌های اصفهان بوده‌اند برای بازسازی و طراحی دقیق انتخاب می‌کرده است (شهادی، ۱۳۸۴، ۲۰-۱۱) در شیوه ایرانی نقش پرنده گرچه به دقت رسم شده و گاه تمام ریزه‌کاری‌های آن با طبیعت مطابق است ولی هدف آن علم تاریخ طبیعی نبوده بلکه زیبایی شاعرانه مد نظر نقاش بوده است (نفیسی، ۱۳۸۲، ۶۳). در آثار اولیه این نقاشی‌ها مرغ در مرکز توجه اثر قرار دارد و ترکیب‌بندی پیرامون آن سامان یافته است. در این گونه آثار، درختچه اثر را کامل می‌کند که قرارگاه مرغ است (شهادی، ۱۳۸۴، ۶۷). هم‌زمان با اوج شکوفایی مکتب اصفهان نقاشی‌هایی ترسیم شده‌اند که در آن‌ها تلاشی برای نمایش حجم، عمق، نور و سایه وجود دارد. این ویژگی تأثیر اروپاییان و تقلید از نقاشی‌های آن‌ها را نشان می‌دهد که می‌توان آن را آغاز فرنگی‌سازی در این دوره دانست. چنان‌که پاکباز می‌نویسد: در عهد زندیه هم شیوه‌های فرنگی‌سازی در خارج از دربار ادامه یافت. هرچند نقاشی این دوره تلفیق و ترکیب قالب‌های صفوی و سلیقه عامیانه بود که نتیجه آن نیز تابلوهای خام‌دستانه و خشن شد، هیچ‌گاه به‌صورت هنری شکوهمند ظاهر نشد. همین سبک با مختصر تغییری به دوره قاجار انتقال یافت و مکتب موسوم به قاجاری را پدید آورد. بدین‌سان، دورانی جدید در تاریخ نقاشی ایران آغاز شد که تا اواخر سده سیزدهم هجری ادامه یافت. در این دوران شاهد انواع الگوبرداری‌های ناقص از نقاشی طبیعت‌گرایی اروپایی هستیم (پاکباز، ۱۳۷۹، ۱۳۱). اگرچه بین آثار نقاشان زند و قاجار مرز هنری مشخصی وجود ندارد، بین آثار آن‌ها و آثار هنرمندان مکتب صفوی تفاوت‌های چشمگیر دیده می‌شود (همان، ۱۵۲). به این ترتیب، شیوه مکتب زندیه از شکلی سامان یافته برخوردار شد و فن و قالبی چنان عالی و فاخر و تثبیت‌شده یافت که به یمن آن نقاشان بزرگ دربار فتحعلی‌شاه قاجار (۱۲۱۲-۱۲۵۰ق) توانستند با آسودگی تمام در بستر جاری آن هنرنمایی کنند و مکتب نگارستان عصر فتحعلی‌شاه را به‌صورت یکی از شاخص‌ترین دوره‌های هنری بعد از عصر درخشان هنر صفوی عرضه کنند (آغداشلو، ۱۳۸۴، ۹۰). با توجه به این مطالب، نقاشان و سبک آن‌ها بر اساس زمان واقع‌شدن فعالیت‌های هنریشان و یا به‌عبارتی تقسیم‌بندی تاریخی به دو دوره تقسیم می‌شوند: دوران نخست از عصر فتحعلی‌شاه تا ناصرالدین‌شاه و دوران دوم از عصر ناصرالدین‌شاه به بعد. در دوره نخست نقاشی‌ها با ویژگی‌های خاص خود و عناصر و بیان ایرانی غالب بر شیوه خارجی ظاهر شده و هنرمندان توانستند سبکی متوازن و پیراسته در طرح و رنگ و پای‌بند به ارزش‌های سنتی در ایران به وجود آورند اما در دوره دوم، هنرمندانی چون کمال‌الملک و مزین‌الدوله بیشتر می‌کوشیدند جهان‌بینی عینی را جایگزین فرهنگ تصویری سنتی ایران کنند که ریشه در عالم خیال داشت (شفیع‌زاده و رجبی، ۱۳۸۷، ۶۲). آثار گل و مرغ مورد مطالعه در این تحقیق در جدول ۱ گردآوری شده است.

جدول ۱- آثار گل و مرغ دوره قاجار. منبع: نگارندگان.

تصویر ۱	تصویر ۲	تصویر ۳	تصویر ۴
(شهادی، ۱۳۸۴)	(شهادی، ۱۳۸۴)	(شهادی، ۱۳۸۴)	(شهادی، ۱۳۸۴)

تصویر ۸	تصویر ۷	تصویر ۶	تصویر ۵
			
(شهادی، ۱۳۸۴)	(شهادی، ۱۳۸۴)	(شهادی، ۱۳۸۴)	(شهادی، ۱۳۸۴)
تصویر ۱۰	تصویر ۹		
			
(شهادی، ۱۳۸۴)	(شهادی، ۱۳۸۴)		

آثار موجود در جدول ۱ را این گونه می‌توان توضیح داد؛ در تصویر ۱ گل شکفته بزرگی در بالای کادر، غنچه‌های زیبا و برگ‌های فراوان و پرنده‌ای خیره به غنچه‌ها و در تصویر ۲ یک گل بزرگ و غنچه‌های شکفته و پرنده‌ای که چشم خود را بسته و بر روی شاخه نشسته قابل مشاهده است. در تصویر ۳ گل بزرگ و شکفته در بالای کادر، غنچه شکفته در گوشه تصویر و پرنده‌ای بر روی شاخه قرار دارد. در تصویر ۴ گل شکفته بزرگ در بالای کادر، برگ و غنچه‌های کوچک و پرنده‌ای که بر روی شاخه نشسته و در تصویر ۵ یک گل شکفته با رنگ‌های ملایم صورتی با پرنده‌ای که بر روی شاخه نشسته و به آن گل خیره شده ترسیم شده است. در تصویر ۶ زمینه‌ای مملو از گل و برگ و یک گل بزرگ در گوشه سمت چپ که توجه را جلب می‌کند و همچنین دو پرنده که بر روی شاخه نشسته‌اند، در وسط کادر که یکی با چشمان بسته و دیگری با منقاری باز در حال آواز خواندن قابل مشاهده است. در تصویر ۷ دو گل شکفته در بالای کادری مملو از برگ‌های سبز وجود داشته و پرنده‌ای بر روی دستی که شاخه گل را گرفته نشسته و چشم‌هایش را بسته است. در تصویر ۸ یک گل شکفته بزرگ در بالای کادر و یک غنچه شکفته در کنار آن، پرنده‌ای پایین گل بزرگ با آرامش و چشم بسته بر روی شاخه نشسته است و در تصویر ۹ گل بزرگی در بالای کادر، برگ‌های زیاد و پرنده‌ای که با چشم باز بر روی شاخه نشسته و در تصویر ۱۰ زمینه‌ای مملو از گل‌های شکفته بزرگ و کوچک و غنچه‌ها، دو پرنده که روبه‌روی هم بر شاخه نشسته‌اند، وجود دارد.

نتیجه گیری

بر اساس تحلیل و بررسی نقاشی گل و مرغ دوره قاجار بر مبنای نقد فرمالیستی این آثار می توان نتیجه گرفت که موضوع هنری مورد بحث به دو شیوه تبیین می شود. در نوع اول، پس زمینه اثر تاریک بوده و با رنگ های تیره اعم از سیاه ارغوانی، قهوه ای تیره، بنفش تیره و گاه طلائی و در نوع دوم پس زمینه روشن تر با رنگ های روشن و ساده تر از نوع قبلی کار شده است. همچنین در بعضی از این نقاشی ها گل ها، برگ ها، شکوفه ها و پرندگان فراوانی تقریباً تمام فضای کادر را پوشانده و در برخی دیگر فضای کادر خلوت تر است. در این آثار گل بزرگی که در بالای کادر تصویر شده به وضوح قابل مشاهده بوده و از ویژگی های بارز نقاشی های گل و مرغ مذکور است. پرندگان در دو حالت خوابیده و بیدار، منقاری بسته و باز در حال آواز خواندن و ستایش، به صورت تکی یا جفت کشیده شده اند.

منابع

- شهدادی، جهانگیر. ۱۳۸۴. گل و مرغ (دریچه ای بر زیباشناسی ایرانی)، تهران، خورشید.
- پاکباز، رویین. ۱۳۷۹. نقاشی ایران از دیرباز تا امروز، تهران، زرین و سیمین.
- آغداشلو، آیدین. ۱۳۷۶. آقا لطفعلی شیرازی، ترجمه فیروز مهاجر، تهران، میراث فرهنگی.
- آغداشلو، آیدین. ۱۳۸۴. "نقاشی در دوران قاجار: مقدمه ای بر نقاشی قاجاری"، حرفه هنرمند، ۱۳: ۹۱-۹۰.
- شفیع زاده، پریناز و محمدعلی رجبی. ۱۳۸۷. "نقاشی های درباری. رسمی قاجار، نمایش شکوه تصویر"، نگره، ۶: ۶۹-۵۹.
- اشتری، مهدی. ۱۳۸۶. هنر مینیاتورسازی و نقاشی ایرانی. تهران، گوتنبرگ.
- نفیسی، نوشین. ۱۳۸۲. فال فارس (مجموعه عکس های شیراز)، تهران، نظر.
- رضایی، بنفشه. ۱۳۸۴. "بررسی گل و مرغ در هنر نگارگری دوره قاجار"، پایان نامه کارشناسی ارشد تصویرسازی، دانشگاه تهران.
- Bertens, J. W. (2017). Literary Theory: The basics. Translated by F. Sojoudi, Elm Publication.
- Carol, N. (2013). Philosophy of Art. Translated by S. Tabatabaee, Matn Publication.
- Sheppard, A. (2019). Introduction of the philosophy of Art. Translated by A. Ramin, Elmi va Farhangi Publication.
- Zhao, A. & Yuan, L. (2017). Theoretical Problems of Russian Formalism from Paradigm Perspective. Language and Semiotic Studies, 3(3), 125-144.
- Guerin, W. (1991). A handbook of critical approaches to literature. Translated by Z. Mihankhah, Etelaat Publication.

Studying the works of Qajar Period Flower and Bird based on formalistic criticism

Parisa Jabbarpour

Masoumeh zamani Saadabadi ¹

Abstract

Formalism in the field of art studies examines the relationships between visual elements in works of art. The aim of the current research is to analyze the flower and bird paintings of the Qajar period based on formalist criticism and to achieve its formal features. Painting of flowers and birds is one of the most important parts of Iranian art, which flourished in the Qajar period, and many valuable works of that period remain, which are still inspiring and influential on Iranian culture and art. Therefore, the present research seeks to answer the question, what are the characteristics of flower and bird paintings of the Qajar period from a formalist point of view? which was done using the descriptive-analytical method. The findings of the research showed that the flower and bird of the Qajar period refer to a unique style of decorative design that shows a lot of attention to details. Flowers and chickens of the Qajar period can be identified and analyzed in two different categories in the background space, design of flower and bird, composition and use of colors.

Keywords: Formalism, Qajar painting, Flower and Bird painting.